

A lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény a szerkesztőség nevére küldendő.

Kiadóhivatal:

Strausz Sándor könyvkereskedése. Ide küldendők az előfizetési díjak, nyilatkozatok és hirdetések.

Telefon szám 34.

MURAKÖZ

magyar és horvát nyelven megjelenő társadalmi, ismeretterjesztő és szépirodalmi hetilap.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.

Előfizetési árak:

Égész évre . . . . . 8 kor.
Fél évre . . . . . 4 kor.
Negyed évre . . . . . 2 kor.
Egyes szám ára 30 fillér.

Hirdetéseket jutányosan számítattunk.

Nyitlárért pettószta 50 fillér.

Feloldó szerkesztő:
ZRINYI KAROLY.

Főszerkesztő:
MARGITAI JÓZSEF.

Kiadó és lapfajdosztó:
STRAUSZ SÁNDOR.

Erkölcstan.

Írta: Szederkényi Anna.

A Svájcban megtartott II. Morálpedagógiai-kongresszusról írott könyv II. kötetének 367. lapján foglalkoznak az Erkölcstannal, mint önálló tantárggyal. Beszámol az eddigi eredményekről és behatóan tárgyalja ezt az érdekes, horderejében súlyos, következményeiben felháthatatlan problémát.

Az Erkölcstannal, mint önálló tantárggyal különösen akkor kezdtek foglalkozni a pedagógusok, amikor Angliában egymásután alakultak meg az erkölcsnevelő egyesületek, amelyek hadat üzentek a vallásnak és a hittani óráktól különválasztottan kívánták az erkölcsi nevelést. Ez az erkölcsi nevelés az ideális ember fölnevelését célozza, olyan embernek a kipalléroztatását, aki magasabb szempontok által ösztökéltlen magáért a jóért cselekszi a jót és kerüli a rosszat. Hogy elérhető-e valamikor ez a cél az iskola útján, amely csak tömegnevelést adhat, annak a tárgyalását ezáltal mellőzzük.

A második morálpedagógiai kongresszus a cél érdekében különösen sürgeti az erkölcsi tanítók ösztökélését, hogy az önálló erkölcsi órákon legyen a tanítónak vezérfonala, útmutatója. (Itt azt lehetne közbevetni, hogy ennek a vezérfonatnak a tanító lelkében kell lennie, onnan világítson ki az a bizonyos fényoszlop.)

Hermann Bertschinger szerint a külön órák a gyermeknek a szülőhöz, tanítóához, cselédhez stb. való viszonya tár-

gyaladó és arra kell törekedni, hogy benne a hán, tisztelet, barátság, jószág érzését fölébresszék. Ilyen körülmények között ezek az órák csak arra valók lennének, hogy egy kis modor szöszben találják fel azt, amit minden tanítónak szem előtt kellett tartania eddig is minden órán, minden pillanatban. Ha már önálló erkölcsi tanításról van szó, akkor ennek tárgya legyen a ma, az élet, az az ösvény, amely ott kavarog a gyermek körül, amely egyre távol feléje talánk tarkával, hogy magába temesse.

Ez, csakis ez lehet a tárgya az erkölcsi óráknak. Helyesen világítani meg mindazt a gyermek előtt, amit a mindennapi élet fölvet, amiről ügyis tudomást szerez a hírlapok útján. Mig a tanító felénk kerül a ro-sz szót is a gyermek előtt, addig az titokban fejest ugrik abba a szennyes árba, amit a mindennapi életől beszámoló újságok hőmpolyogtatnak maguk előtt.

Az itt a kérdés, mertheti-e ezt a tanító? Vállalkozhat-e az iskola erre a feladatra, amely kétségkívül a szülőök kötelessége volna. Csakis ők hivatalosak arra, hogy a kétkedő és kérdő gyermeket gyöngéd, óvatos kezekkel átvezessék a keskeny pallón, amely alatt szakadékok ásióznak. Az eszményi embert csakis az emberi nevelés nevelheti föl, már pedig az iskola erre nem vállalkozhatik.

Az erkölcsi órák mégis helyén vannak az iskolában — de nem a gyermek, hanem a szülőök számára. Tanítsa az iskola azokat az anyákat, akik ma tanácstalanul

tévelyegnek körülöttünk, mert a rohanva fejlődő korral nem tudnak lépést tartani. Nyissa meg ezek előtt a kapuit az iskola és mondja el a tanító nekik azt, amit az erkölcsi órák révén közölni akar a gyermekkel. Az anyai szív azután meg fogja találni azokat a szavakat, amelyek legkevésbé bántóan tolmácsolják mindazt, amit — ebben senki sem kételkedik — el kell mondanai a gyermeknek az életéről, mindarról, ami körülötte történik, mert az elhallgatás struccpolitika volna.

Ezek az erkölcsi órák volna az igaziak.

A takarékoságról általában s a takarékoság lényege.

Írta: Kelemen Ferenc.

III.

A takarékoság előidéző okai.

A takarékoság legtöbb esetben az emberrel vele született ösztön, épen olyan mint pl. a társas élet iránti hajlam, a szülői, a gyermeki szeretet stb. amit az a körülmény is bizonyít, hogy sok ember még akkor is takarékos-kodik, amikor pedig ez kitünő vagyoni állapota vagy előrehaladt életkora mellett teljesen szükségtelen volna. Sőt olyan esetről is hallottunk már, hogy jómódú vagyonos emberek tisztán takarékosági ösztönből, végrendeletileg holt tetemük egyszerű, kevés kiadással járó eltemtetéséről intézkednek.

A pénz és egyéb vagyonalkatrészek

Havas alján.

Írta: Szenteh Dezsőné.

II.

(Folytatás és vége.)

Mire kigulnol a kékes ösz alkonvában az öreg Retyezát pasztoridz színei, a skota a házikó előtt lörka ember-sereg mezoz.

Od-benn pedig az arasznyi ablak két szál halotti gyertyája alatt most már ketten fűkúsznek: — Úgy rendezte a D. mne.

Künn a pítvar előtt harmatos nyepen a csöndbe pólyált m-seládozom szendifényű holdcsill rja alatt, olvaroközshöz lát a virrasztó társaság.

A hosszú, zsiros-hajú vénék nagy kő köré telepednek a földre s miközben csendes beszélgetésie fognak, vígan vándorol a kis pálinkás üveg kézzelükre. Mert Isten kgyelméből — s olyan formán, hogy a zsidó se bánja meg a hiteiműveletet — van pálinka löven.

Az özvegyen maradt férj sorsáról folyik a szó.

— Na, elment hát az asszony — kezdi a szót a szélesvállú, módos bíró csendesén. A te szép kövér, jó asszonyod Juon. Mit csinálsz te most?

— Ki főz, ki mos rád a télen, tanakodik egy másik nyitott juszú vén is, miközben nagyot húz a rákerülő kis üvegből. — Hiszen ha már ilyen jóban rezesztél, hogy m-ghalt, bárcsak hamarabb elvette volna az Isten, hogy még más asszonyt is kaphattál volna. De már velünk együtt vén vagy te is Popesz Juon, vén.

— Vén, vén . . . bölint rá mindenik egyre élénkülő gesztusok közt.

Szegény Popesz Juon szegletes feje még mélybbre lóg e nem túszósan tapintatos kijelentésekre s valóságos m-selbeli agasztánnak érzi e percben magát. De világért meg nem ütöközik rajt. Öreg ember már ő, tudja azt jól maga is. Hiszen most krumpiszedés után, szent Mihály napján mult 45 éves.

— Mit csinálók, mit csinálók, sóhajt hosszú hallgatás után Popesz Juon is.

— Megvert engem is az Isten, mert én is vertem az asszonyt — nyögi bűnbánóan. Vertem, sokszor vertem. A hátszegi vásár után is olyan volt a patyolat teste, mint a kék szilva — valja fojtott hangon, miközben vastag vászon ingujjával úgy lövi végig a szemét, mintha e kellemetlen emlék képét akarná onnan kitörölni.

— Pedig az már igaz, jó asszony volt — kezdi dicsőkedve.

— Olyan mamaligát főzött a, mint az színarany. O yan kendercárnát font, a pókhálója se vékonyabb. A pálinkát előlem el nem itta, a tojást zsidóhoz nem lopta. De még soha, egy talat se vert a fejemhez Soha! . . .

S én mégis vertem, cudarkodtam vele — s kis ideig meredten néz maga elé, mintha nagyon gondolkodna.

— Hogy miért? Sze tudjátok ti is. Miért? . . . Hát miért veritek ti is az asszonyaitokat? s miközben közelebb duzza fejét, fojtva suttogja:

Mert belénk bujik a dráku, az ördög; az a dráku, aki minden szombat este s vasárnap délután tüzet gyújt itt benn ni! — s hevesen csap-

kojja báránybőrös mellét. Az, az, a dráku! ismétli borzongva.

S noha ma véletlenül sem vasárnap délután, de még csak szombat este sincsen, mégis felős s fölötte valószínűnek látszik, hogy az ördögös dráku az 6 tizes csóvájjával megint megjelenik s ugyancsak jó szerencse, hogy az a szegény asszony olyan tökéletes biztonságban van ott benn, a két-szál halotti gyertya alatt.

Hogy így az ördög fordult a szó, Bárb Atyimnak eszébe jutott a gurenyi tudós asszony. Szóba is hozta mindjárt a dolgot.

Te Popesz Juon, te. Nem segít már más rajtad, csak az ördögvel cimboráló cigányasszony, ott túl a hegyen. Úgy éljek, hogy csak egyedgyedül a szerez neked fehérepet a házhöz.

Az általános érdeklődés Bárb Atyim felé fordul, ki élénk hadonászás között nagy részletességgel adja elő, hogy mit hallott. Hogy fehérrhajú öreg emb-rnek milyen szép, fiatal feleséget szerzett az a drék, jóraváló »tudós« asszony s hozzá még pénz sem kellett az önzetlen léleknek, csupán egy kifordított kecske-bőrben 9 féle házi termék: liszt, turó, szalonna stb. s mindeme semmiségek-ből csupán csak egyszer kell mindenikét megtörni a csinos mértékét.

A nagy esetet lelkesen tárgyalják s a Popesz Juon egyre élénkítő érdekföldése épen nem mutatja, mintha kizártnak tartaná az új feleség lehetőségét. Csak a kecskebőr iránt van némi aggodalma, kivált most, mig a domnu Popa 6 forintja is súlyos kő gyanánt nyomja a lelkét.

No de ebben is kitanítják a jó emberek. Jól lesz az a hét pengő napszámban is, csak okosan

iránti végtelen szeretet az, ami az ilyen embereknél az ösztönöszerű takarékoság természetesen következménye.

Ismerek egy vagyonos vidéki földesurat, ki nemrég összes birtokait eladta s cirka egy millió koronát kivétől készpénzzel tíz-tíz ezer koronás betéti könyvecskébe helyezte el különböző intézeteknél. Ez a földes úr agglagén, közelebbi rokoni teljesen kipusztult, tehát nincs senkije, akiért takarékoskodnia érdemes volna s mégis egyike a környék legtakarékosabb embereinek. Egyetlen kedvtelése a tekintélyes számú betéti könyvecskében való kizárólagos gyönyörködés. A felévi tőkésítéseket megelőző napokban már ideges nyugtalanság fogja el pusztán arra a gondolatra, hogy amúgy is tekintélyes tőkéit egy pár nap múlva jelentékeny kamatösszegekkel megszorodnának.

Az ösztönöszerű takarékoság e túlzásba vitt neme már egész közel áll ahhoz a szerencsétlen emberi tulajdonsághoz, melyet általában zsugoriskodásnak, fősvénykedésnek nevezünk.

A zsugori ember egyáltalában nem tartozik a takarékos emberekhez, mert a takarékoság lényege a szükségletek észszerű, célszerű kielégítése s a kielégítés mérsékelt megszorítása útján vagyonszaporulat előteremtése; a zsugori ember pedig csak egyetlen cél, egyetlen egy vágyat ismer, halomra gyűjteni pénzt, tőkét, anélkül, hogy emellett a szükségletek növekedésére s azok fokozottabb kielégítésére is gondolna.

A fősvény ember rendes szükségleteit is olyan nagy mértékben szorítja meg s az élet kellemesebbé, élvezhetőbbé tételére szolgáló dolgokat is annyira távol tartja magától, hogy ez nemcsak egyéni, hanem általános emberi szempontból is kárhözlatandó. A zsugori ember elkieseríti saját életét s egész életörömét kizárólag a pénz imádságában leli. Ezek az emberek bálványimádók, kik legelőször a többet ártnak, mint sem használnak az emberiségnek. A zsugori ember összekuporgatott garasain rajta ül s így ez az egész vagyon holt tőkévé válik,

beszéljen a Pópával, főleg pedig jó cukros szilvoriama legyen holnap, mire a domule jön.

Mic az öregek és a szüntelenül közbéjáró kisüveg ily szépen vizsgálatgátják Popeszk Jounit, a fiatalasg távolabb, szintén csoportba verődve szórakozik.

A legények piros, sárga, kékvirágos gyertyával kedveskednek a lányoknak. Petru kettőt hozott Anucának: a legifrábbakat, a legszebbeket.

Azán egész éjjel dévajkodnak, énekelnek. Százféle babonás móka, tréfa járja.

Egyszer csak mind benn teremnek a koporsó körül.

— Vigyázatok! kiált a falú első legénye s már el is lobbantotta a két szál halotti gyertyát: aki a koporsó körül a másikat megcsókolja, az lesz a párja.

Mire valaki hirtelen felvilágít, durva, harsogó kacagás közt löki ki karjából a kevély legény, a falú koldusát: a golyvás, hülye Flarét. Nyomorult ördögöt úgy csempészték kezébe azok a fortélyos ficsurok.

Hiszen lángol is már a gangos legény szemében az örök cinemintyű haragos tüze.

Fojtott fenyegéssel rázza meg öklét a szelímes tréfa-szerző felé.

Petru meg ezalatt a koporsó másik oldalán hallgatva észreli el a 15 éves Anuce meleg, puha derekát.

Mire pitymallni kezd, oszlik a társaság.

Petru csendesen halad fel a Czimbiruluj nyergőre. Bár lila köd ül még a fehér aszony tündérvilágán, mégis olyanféle érzése van, mintha az ő mellébe szorult volna az egész világ rózsálló hajnala.

mely évtizedeken át gyümölcsözetlenül hever ezeknek a szerencsétlen embereknek a ládáiban.

A takarékosági szellem rugói gyakran nem a vele született emberi ösztönben, hanem valami józan megfontolás-lélemben keresendők.

Az ember gondolkodik s rájön, hogy szükségleteinek megszorításával milyen tekintélyes vagyonszaporulathoz juthatna el s hogy ez a vagyonszaporulat továbbá mely sok egyéb kellemességet biztosíthatna számára. Vagy pedig embertársait figyel meg s látja, hogy azok takarékos életmódjukkal jövő megélhetésük zavartalanágát mennyire bebiztosították, maga is vágyik erre a kellemes állapotra. El kezd tehát takarékoskodni.

Azután meg az egész természet, az egész termelési rend maga olyan, hogy pusztán létfenntartási ösztönből is ráviszi az embert a takarékoságra. Az a körülmény, hogy a természet tavasszal, nyáron, de legfőképpen ősszel bőségesen ontja kincseit, ellenben télen jóformán semmit sem nyújt a küzdő embernek, ugyancsak ráviszi őt a takarékoságra. Aratás, szüret idején már előre veti árnyékát a közel-dő kopár tél hidegsége s ez figyelmeztetés a munkás embernek, hogy a jólét napjaiban az elkövetkezendő inséges napokra is gondoljon. De amíg az emberrel vele született, úgynevezett ösztönöszerű takarékoság az illetők egész életét betölti s elkieseri őket belcsőjüktől a hideg sírig, valóságos megcsúfítóje lesz lényüknek, addig a takarékoságnak ez a második, a józan megfontolásból s a természet rendjének néma igléseiből származó faja csak nagyon ritkán s csak nagyon kevés embernél válik olyan tulajdonsággá, mely mellett az illetők egész életükön át kitartani képesek volnának. Egyéni gondolkozásmód, férfias határozottság, az élet nagy kérdésének komoly felfogása nagy szerepet játszik a takarékoság e neménél. Vanok ingadozók, bizonytalan elhatározású emberek, kik százszor és százszor elhatározták már, hogy rálépnek a takarékos-ág biztos útjára, de karakterbeli gyengeségük nem tud uralkodni velük született könnyelműségükön s már a legelső kilométer-pelzénél megállnak, hogy aztán teljesen leterjenek a megkezdett útról.

Néha nem a takarékoságért magáért, hanem a vele együtt járó előnyökért, hanem egy bizonyos életfelfogás vagy vallásos meggyőződés miatt takarékoskodik az ember.

Az első keresztények pl. a Iustaságot, pompát és pazarlást szűgyennek tartották, a mértékletességet, józanságot ellenben elsőrendű keresztényi kötelességnek. Itt tehát nem öntudatos, nem direkt takarékoságról van szó, hanem az úgynevezett indirekt takarékoságról, melynél az ember nem a szükségletek megszorításából származó vagyonszaporulatért takarékosodik, hanem vallásos meggyőződésen alapuló mértékletes, de amellett szorgalmas, munkás életével egész önkénytelenül is vagyonszaporodáshoz jut el. Itt a mértékletesség a főcél, a takarékoság csak ennek egész természetesen, de nem szándékolt következménye.

Végül a kultúra, a civilizáció haladása is nagy szerepet játszik a takarékoság szellemének terjedésénél.

Híres utazók könyveiből tudjuk, hogy a fejlődés legalacsonyabb fokán álló vad népeknél mennyire ismeretlen fogalom a takarékoság s misszionáriusok állítják, hogy

néha évtizedes fárasztó munka szükséges ahhoz, hogy ezeket a félig meddig még állatsorban élő embereket a takarékosággal együtt járó óriási előnyök megértéséhez elvezessék.

A primitív gondolkozásmód s a még kezdetleges emberi értelem csekély felfogóképessége az, amivel itt a misszionáriusoknak a kultúra segítségével meg kell küzdeniök.

(Folytatása köv.)

Jubilál az aispán.

Egy ritka sikereken gazdag pályafutás ért a harmadik stádiumhoz. A vármegye népszerű aispánja, Árvay Lajos, most tölti be ötteni vármegyei szolgálatának harmincadik évfordulóját.

Ezelőtt harminc esztendővel kezdte meg vármegyeinkben közhivatalnokai működését Árvay Lajos, mint megvalasztott tiszti ügyész s működik azóta harminc esztendőn át utóbb mint főjegyző s legutóbb mint aispán, mindenkor a legnagyobb elismerést s ennek alapján tiszteletet kiérdemelve.

Hogy vármegyei közigazg. tásunkat elismerés illeti, Árvay Lajos aispán érdeme, aki működése folyamán nemcsak szigorú és erélyes vezető volt mindig, de mint hivatalnok is mindenkor pontos és mintaszerű lelkismeretességgel teljesítette kötelességeit.

Kötelességűdása legendaszerű, energiája páriát ritkítja. S ezért nemcsak tisztársai körében örvend nagy népszerűségnek Árvay Lajos aispán, hanem a vármegye társadalmi is nagy tiszteletben részesíti a vármegye nagy-növ. vezetőjét.

Érdéke tehát a szeretet megnyilatkozása a vármegyei aispán jubileuma alkalmából.

Mi is csatlakozunk a számosakhoz, akik ez alkalommal az ünnepekből részt kérnek maguknak. Mi is tiszteletünk adóját akarjuk leróni a vármegye első hivatalnokára iránt, akinek érdememéi csak önzetlensége, partatlansága s puritánsága nagyobb.

Isten, a vármegye nemzet-séglete periferiá aról üdvözöljék őt s kívánjuk, hogy az előlított harminc év biztos alapja legyen további sikeres működésének.

Irányíts, vezesse továbbra is a vármegye ügyeit azzal a lankadatlan kitartással s bő cs körültekintéssel, mellyel eddig is a vármegye közigazgatását fenyés skerral szolgáltatta.

Az iránta táplált szeretet ezzel csak fokozódni fog, melynek koszorúját ma is osztalantól nyújtja a vármegye közönsége jubiláló aispánjának!

K Ü L Ö N F E L É K.

— **Kérelem.** Lapunk folyó hó 1-ével a XXXI-ik évfolyam 1-30 negyedike lépett; ez alkalommal tiszti lettel kérjük előfizetőinket, kiknek előfizetésük lejárt, megújítani, a kik pedig előfizetési díjjal hátráltakban vannak, azt mielőbb beküldeni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében fennakadás történjen. Tisztelettel a kiadóhivatal.

— **Esküvő.** Dr Göncz Dénes manchesteri gyárigazgató, v. ügyvezető mérnök, házasságot kötött dósgyőri Czako Ellával, dósgyőri Czako Béla akadém. igazgató bájos leányával. A polgári esküvőt szombat délután 5 órakor, az egyházi esküvőt ma, vasárnap délelőtt 8 órakor tartották, az irlalmas nővérek

zárójában. Az esketést Berkes Ottó főgm. igazgató végezte, ki az ifjú párhoz megható beszédet intézett.

— **Eljegyzés.** Habel Kálmán rahói járási m. kir. áttörvény eljegyezte Zrínyi Kornél kisasszonyt, néhai Zrínyi Viktor volt helybeli divalárú kereskedő leányát.

— **Tanctanfolyam.** Adorjáné Mayerberg Frida tanctanfolyam tanfolyamát a Zrínyi-szálló nagytérben f. hó 6-án megkezdte. Beiratkozásokat elfogad a Zrínyi-szállóban levő lakásán.

— **Kaszinói estély.** Mint minden évben, úgy az idén is a Kereskedelmi Kaszinó nagyszabású vigalom keretében ünnepelte meg az évfordulót. A fénycsillagban üsző nagy termek alig tudták befogadni a majdnem teljes számban egybegyűlt tagokat és azok családjait. Balogh Károly zenekarának ugyancsak dolgot adott a sok szép leány és asszony lánckedve. A telpontján levő jókedv közepette érte el az óra két mutatója a tizenkettőt, amikor is Szekely Vilmos, a kaszinó háznagyja igen lendületes szép beszédben búcsúztatta el a nem sok jóval telt óvet és üdvözölte az érkező 1914-est. A viharos tetszést aratott beszéd után kiadulnak pár pillanatra a lámpák, melyek felgyulta után Heilig József emelkedett szólására és lelkes szavakban kívánt az egész társaságnak az elmúltal gondtalanabb bejög esztendő. A pártalan kedélyes, szép mulatság a késő reggeli órákig tartott.

— **Új vasúti tervek.** Még emlekezhetünk, hogy a 90-es évek derekán egyben foglalkoztak azzal a tervvel, hogy Fiume felé az eddigig kiűlt még egy vasutat építsenek s ez a vasút vármegyénknek keresztüli vezetett volna a tenger felé. A terv szerinti a Tapolcáig már kiépített vasútnak folytatása lett volna Letyeny, Perlkőn át Kapronca felé s így tovább Fiume irányában. A terv akkori azonban egy ideig megpihenek; de most újból kísért a kérdés. A legközelebb foglalkoznak vele. Januárban küldöttetés is készül ebben az ügyben Budapestre, hogy a kormánytól a régi terv megvalósítását meg sürgessék. Hasonlóképpen tervezik a boba—csáktornyai vasútnak fővonallal való átépítését. Amennyire komoly az ügy, hogy Zalaegerszeg polgármestere már előterjesztést is tett a városnak múlt hó 22-én megtartott közgyűlésén, mely ennek alapján a tanácsot a szükséges lépések megtételével megbízta. A terv, úgy látszik, megvalósul, mert Zalaegerszeg polgármestereinek, kijelentése szerint, erre nézve már alapos és igen kedvező információk vannak s azok már sipéki Bidas főpán is legmesszebb menő támogatását hozta a kérdésben.

— **A Csany szobor átvétele.** A Zalaegerszegi felülbiztos Csany-szobor löstakia ügygymintájának felülvizsgálata a küldött bizottság által a napokban megtörtént, a mulán a minta a szerződésszerű feltételeknek mindenképpen megfelelt, a bizottság azt átvette s beleegyezését adta, hogy bronzba öntessék. A szobor leleplezése a nyár folyamán lesz Zalaegerszegen.

— **Állandó mozi.** A Heinrich-féle állandó moziban múlt vasárnap a sláger »A szerelem mindent legyőz« volt. Új-évi napján a Protea detektívdrámát adták. Az előadás kiegészítő pontjai voltak: A névnap, A bamupipőke, A tenger hallgatag, Az elátkozott gomb stb. Az előadások nagy közönség előtt folytak le s nagy tetszést arattak.

— **A minisztérium a vásárló közönség**

gért. Zala vármegye alispánjához a minisztérium a következő leíratot intézte: Olykor egyszerűen »vászon« megjelöléssel, olykor is kerülnek a kereskedelmi forgalomba, amelyek nem kizárólag lenből vagy kenderből, hanem olcsóbb pótlanyagból (pamutból), illetve ilyen vagy rosszabb minőségű pótlanyagoknak felhasználásával is állítanak elő. Minthogy a kereskedelemben vászon elnevezés alatt kizárólag lenből vagy kenderből készült szim szövet árak értetnek s így mindazon esetekben, amidőn vászon megjelöléssel rosszabb minőségű pótlanyagokból, vagy ilyenek felhasználásával készült árak hozatnak forgalomba, az árumegjelölés a valóságnak már meg nem felel; az ily eljárás mellett károsodó vásárló közönség érdekében indokoltnak találja az iparhatóságok figyelmét arra felhívni, hogy a vászon megjelölésnek ilyen felhasználásban az ipartörvény 58. §-ában megállapított kihágás tényálladékát látja főnforogó s ehhez képest a följelentés tárgyává tett egyes konkrét esetekben ennek a főfogásnak megfelelőleg fog III. fokot dönteni. Természetesen a vászon szónak olyan öszetetelei használata, amely az áru anyagi tekintetében kétséget nem hagy fön (mint például »pamutvászon«, »bőrvászon«, »viaszos vászon« stb.) az 1884. évi XVII. törvények 58. §-a szempontjából kifogás alá nem eshetik.

— **Árkiadók helyett — márványpalota.** Az Adria Biztosító Társaság 6 millió szant a budapesti központi épületének létesítésére és a Deák Ferenc-tér és Erzsébet-tér között tervezett palotájának végére elhatározásra jutott és a napokban benyújtotta a fővárosnak az építkezés tervét. A társaság az eredetileg tervezett árkiadók ház helyett márványpalotát épített. Az építkezés költségét 3 200 000 koronában preliminálta, a telket 2 800 000 s a munka értékéték így tehát a márványpalota 6 000 000 korona befektetéssel épül. Addig, amíg a Központnak átvehető lesz a Rúnione régi házában marad, amelyet időközben a Harmonia vásárolt meg.

— **Szilveszter estély.** Alsódomborúan nagyon kedvesen búcsúztatták el az 1913-ik esztendőt. Estélyt rendeztek a Kaszinó, melyben úgy Alsódomborúról, mint Kotorból, Murakeresztről, Nyugankiszáról, Csáktornyáról, sőt Budapestről is számosan megjelentek. Az estély folyamán tombola volt, melyen közadakozásból bejött értékes tárgyakat soroltak ki. A zenét a légrádi Burka-banda szolgáltatta, melynek kitartó zenéje mellett kedélyesen folyt le a lánccmulatság. A mulatság csak a késő hajnali órákban végződött. Élfelkor püncsöt szolgáltattak fel, melynek keretében pont 12 óraker a társaságot előnöke, Zalán Gyula dr., poharköszöntőt mondott s üdvözölte az új év beköszöntését.

— **Az orrvadászok garázdálkodása.** R. bádihegyen az utóbbi időben az orrvadászok nagyon elszaporodtak. Ezek közül való Koiba Béla, Kuczen Cyörgy, Levacsics Elek és Izmech Péter is, akik nagy kárt tettek az hegyvidéki vadállományában. A múlt héten Mavrics Ágoston szőlőjében is garázdálkodtak, amért Mavrics ki akarta őket zavarni szőlőjéből. Az orrvadászok azonban nem tájítottak, ahelyett, hogy a szőlőből kitakarodtak volna, Mavrics Pétert élférét súlyosan összeverték. A vizsgálat ellenük megindult.

— **Hóvivatar.** A búcsuzó ó-év erősen téljésre fordult. A hétfői nap rövid ideig tartó esőzés után erős havazással köszöntött be. A sűrű pelyhekben hulló hó rövid idő alatt fehér takaróval vont be mindent. A havazásnak azonban kellemetlen követ-

kezményei is voltak. A nagy hólömeg, mely aránylag rövid idő alatt mindent ellepett, a telefon- és villanyvilágítás dróthálózatban nagy kárt tett. A buzalok egyes helyeken megdőböltek, sőt itt-ott el is szakadtak, mire a póznák is megmozogtak. Helyell-közvetlen a telefon és villanyvilágítás drótjai össze is kuszlódtak, mire nem egy helyen rövid zárlat keletkezett. Az általános zűrvárnak végezetül koromsötétség lett a vége, mert a villany meglagadta a szolgálatot s jó ideig tartott, míg egyes vonalakon a világlátást helyre hozták. A város jó részében egész éjjel nem volt villanyvilágítás. A telefont meg a hírtelen beállott rossz idő teljesen tönkre tette, úgy, hogy nyolc-tíz napra lesz szükség, míg az üzemet helyreállítják.

— **Tíz gyönyörű művészi képpel** egy egész lakás arculatát meg lehet változtatni. Jóformán ingyen juthat ilyen tíz színes művészi kép birtokába, ha eziránt egy levelező-lappal a képes Hét kiadóhivatalához (Bpest, V. Visegrádi-u 13. a.) fordul.

— **A szájj- és körömfájás okozója.** Újabbak a bakteriologusok nagy buzgalommal fáradoznak azon, hogy kipuhatolják a szájj- és körömfájás okozóját és egyáltalán megadják a módját ennek a nagy kárt levő betegségnek a gyógyítására. Most Svájból érkezik annak a híre, hogy ott sikerült a szájj- és körömfájás okozóját felfedezni. Ez pedig nem, mint eddig hitték, sporádozó gomba, hanem egy állati lény, a protozoák fajtajából és olyan végtelen kicsi, hogy még bakteriumszűrőn is keresztülcsúszik. Ez a felfedezés nagy reményt nyújt arra, hogy csakhamar el fogják tudni készíteni a szájj- és körömfájás szérumat is és így vagy védőoltás, vagy pedig gyógyítás útján fogják megfékezni ezt a nemzetgazdaságra nézve rendkívül káros állatjáványt.

— **Jó fogás.** A muraszerdahelyi csendőrség a napokban jó fogást tett. Elfogta Hirsch Károly csurgói származású ügyecet, aki képnagyításokban utazott és temérdek embert csapott be azzal, hogy olcsó megrendelésekre költött üzletet s többszörös árral adta fel utánvétellel a megrendelt képeket. Aki pedig a képet nem váltotta ki, az illetőt beperelte. Az országos család azonban végre is kelepecébe került, mert az ellene tett tömeges feljelentések alapján országsszerte köröztek, mire Muraszerdahelyen hurokra került a veszedelmes ember.

— **Nepesedési statisztika.** Születtek: Mihalkovics Ferenc, Huszár Mária, Segovics Antal, Heltay István, Simonfy Pál, Podvezánc András, Tislavics Imre, Maroh Mária, Petek Erzsébet, Megyímőrec János, Fejér Erzsébet, Rovinsch György, Mekovec András, Szlisma Ferenc, Varga (halva született), Mosmondor Ferenc, Buján András, Sólya Mária, Megla Valéria, Major Ferenc. Meghaltak: Porogi László (3 h), Baranics Mihályné (68 é), Lehoczy Márton (68 é), Zseleznyák Mihály (14 h), Zandár Andrásné (66 é), Férhezli Józsefné (72 é), Novák Mária (67 é), Segovics Bálint (70 é), Morál Henrik (68 é), Vég János (38 é), Czvetkó Károlyné (58 é), Löbl Emil (18 é). Házaságot kötöttek: ifj. Zadravecz Pál és Zadravecz Anna, Krausz Dező és Günsberger Gizella, Susiczky György és Billák Hedvig, Varga János és Neubauer Mária, Marcsucz Antal és Safarics Mária, Löbl Lóti és Pick Ágnes, Sray Mihály és Tóth Rozália, Haberrajter Vilmos és Bencze Mária, Petek János és Bogács Rozália, Lehoczy Zoltán és Szenthe Ilona.

Sve pošiljke, kaj se tiče zadržaja novinah, se imaju poslati na ime urednika u Csáktornya

Izdateljstvo: knjižara Strausz Sandora kam se predplate i obznane pošiljaju.

MEDJIMURJE

na hrvatskom i magjarskom jeziku izlazeći društveni, znanstveni i povučljivi list za puk
Izlazi svaki tjeden jedanokrat i to: svaku nedelju.

Pređplatna čina je:
Na celo leto . . . . . 8 kor.
Na pol leta . . . . . 4 kor.
Na četvert leta . . . 2 kor.
Pojedini broji koštaju 20 fill.

Obznane se poleg pogodbe i ta računaju.

Odgovorni urednik:
ZRINYI KÁROLY.

Burađnik:
PATAKI VIKTOR.

Izdatelj i vlasnik
STRAUSZ SÁNDOR.

Kak se žrēbići odgajaju.

Predi kak se žrēbe skoti, braniť treba kobilu od teškoga dela, ali toliko itak treba s njom manje i lehkēše posle sveršavati, da se svaki dan malo sprehodi. Nēje smeti breju kobilu u stali prevezati i cēg tjeđno ju tam mućiti doklam se ožrebi, nego svaki dan ju treba malo zaprećti na nekoju vuru, ili pak vun stirati makar na ćeli dan, samo paziti treba, da oko nje nebuđe takva kobila hodila, koja rada riće.

Kobilu sveksinoma sam gazda tira k zrebcu i ravno zato, lekho si more svaki zračunati, kad se buđe žrebila. Ako si ovoga dana zapiše i dodane 340 danov, već zna termina, kad buđe žrēbe dobi. Kobila 48 tjeđnov, tojest 11 mesecov nosi. Kad je kobila već natem putu, dobro je potkove doli strgati i pod njo friški nastel deti. Nēje to spametno, koji tak dēlaju, da zadnje dane ne zmećuju stalu, to boš, da kobila na m-hkim buđe ležala. Kobila se dobro mora hraniti, da se žrēbe razvija i da dosta mlēka ima.

Kad se žrēbe skoti, najpredi ga pred mater treba deti, da ga polže, zatem pak moćeka treba ponuđti, ako přem žrēbe i samo si najde ćeka. Prvo mlēko nēje smeti vun sđojiti, jerbo ovu mlēko je potrēbno žrēbetu, to ga malo polira i tak se zesnaži. Naprimer divju zvr̄e što doji, kad ima mlade?

Na dan najmenje ćetiriput mora ćecati, zato tak treba posla ravnati, da kobila na

dan ćetiri, petput more dmo dođti. Kad dmo dojde i mokra je, nēje smeti tak žrēbe podnjo pustiti, jerbo to škodi žrēbetu. Važno je to, da kobila dosta jesti dobi, bez toga nemore tuliko mlēka imeti, koliko žrēbe potrēbuje.

Vu mrzli stali nemore se žrēbe tak razvijati, kak vu topli. Opet paziti treba, da vu stali navēk friški zrak buđe i da dosta svetlosti ima.

Kad žrēbe prvić pustimo vun, paziti moramo, da se od nēcesa ne splašti i da se ne tresne vu kakvo špćasto stvar. Pasko moramo i na to imeti, da ne opadne na kamen ili na kakvo drēvo, jerbo se lekho tak pobje, da skorom nikaj nebuđe vrēđno.

Još vu prvim mesecu počne žrēbe poleg matere pomatem sēnu sbrati iz valova. Kad to spazimo, pred mater hoće sēnu treba na htati, takodjer moći je dati malo zobi, jećmena i soli.

Žrēbe se uvēk mora gibati, jerbo samo tak je moći lēpo, jako i složno žrēbe spovati.

Žrēbe se prvo leto i to vu prvi polovici najboće razvijava, ravno zato vu ovi dobi moramo najvećko brigu i pasku imati na njega. Kad šest mesecov mine, onda nēje treba više ćeka davati, vu ovim vremenu već se dobro more najesti sēna, zobi i jećmena.

Nekoji pitaju, kaj je dobro davati pol leta staromu žrēbetu? Naravski naj fineše sēnu, zob i jećmena. To naj nićti ne misli, da žrēbetu nēje smeti zob davati, to je prazna verost. Nekoji tak misliju, da onu žrēbe koje zob je za mlada, kēh dobi. To

nēje istina. Keh je i talok to su takvi betegi, koji od jednoga maršeta na drugo se prenese, i ako nepazimo, hormeš ali buđe žrēbe jelo zob, ali nē, zato itak dobi taloka. K tomu pak, ako je žrēbe slabo, lekho i pogine od toga. Već poleg i toga misliť si more svaki gazda, da koje žrēbe već i boće hrane dobi, da onu puno jakše mora biti, kak zapusćeno, za hirjeno, koje nedobi porođ svoju hranu. Koj gazda s gladom trapi žrēbe sam sebe vćani najboće.

Vu prvić godini dobi na dan žrēbe jedno ili poldrugo kilo zobi i tri do pet kilogramov sēna.

Vu drugi godini dobi dvē, tri kil zobi i tri ćetiri kil sēna.

Vu trećji godini tri, tri i pol kil zobi, takodjer sedem, osem kil sēna na dan.

Najboće se razvija žrēbe na paši. Odstavljeno žrēbe nēje smeti tak na pašu pustiti, ali kad je već triferlat leta staro, onda pak je već i potrēbno ga vun stirati.

Kak sem već rekel, žrēbe se vno go mora gbiti i njega od tr-tjega tjeđna počemši svaki dan barem na dvē tri vure vun pustiti. Vnogi put vidimo, kak veselo skaće vun, negda i tak, da smo straho zaojega.

Žrēbe k glavniko treba prevućati, samo da prvi glavnik nesme s vojke biti, jerbo vojka lekho moć orani šinjaka, zato prvi glavnik je najboći širokoga pantleka, koj ga ne tešći. Taj pantlek barem dva prste mora širok biti.

Žrēbe biti nēje smeti, takodjer najđim

Nekaj od škrlatice, i od drugih raznih betegov.

Spisal: Kutnyák Marton

Budapest Jan. 2.

Školo su zatvorili zavoljo škrlatice koja se je već počela širiti med decem. Ovak ćitamo većput vu novinah.

Kada se počme nevolja, ali ova kuga nalazljivih betegov dumaj, si zebere najpredi školo, iz nje se onda beteg najjezić razširi med ljudi. Zato pazi tak politična oblast na svaki takvi beteg, i njega vu pravum vremenu još preprećti. Stom je onda sva nevarnost pri kraju. Ali mnogo teža je nevolja i križ z narodom nerazumno, i z bedastimi ljudmi, koji neznaju, i nikak ne razne, kak bi se pri hiži vućubali škrlatice, i razne druge betege, još vu vremenu, da se beteg zatvori, i nedobi. Ovde mislim — ar je prama ljudstvu svaka pouka zabada — da bi se nevarnost primernih betegov većput ćula vu školi, koja nevarnost bi naj za silo vućenike seznanila jednakić nalazljivih betegov zroke! Škrlatica i drugi takvi betegi se nosijo od hiže do hiže, od deteta na gvantu, z dotikavanjen, i zdhanjen. Zato je neobhodno, da hodimo vu takve

hiže, gđe su betžna deca, kaj ti i zdrav clovek lekho raznosi na sebi betega med drugo deca. Az se zato nigdar naj ne pregrešimo prami ovom zlatom navuku: »Bolestnike pohodjaj!« nego se zmislimo na drugi istinit navuk, koji ovak već: Previdnost je mati mudrošti! — Škrlatica se širi ovak:

Najpr je nastopi vrućina, a takaj i treslika, glava boli negda boće, a negda manje, nakaj rod telji većput ovak velju: Deci većput nekaj takvoga dojde, pak v potom odde. Dēte je onda razpoloženo k bluvanju, i većput bluva zelene sline, k tomu se dobju veće ali manje bolećine vu grlu, jestvina se b-žko pogutne. Gro je oranjeno, a jezik je po kraj h. ćerem kak malne. Ko je škrlatica lehkoga betega, se dēte najprije počuti slabo. Neveseh ga nē igra nē jelo, hodi okolo pu zinci, tak ne ćini rod teljom vno go skrbi, koja neznau, da se već škrlatica polag-m razvija. Vu zih slučajih pak dēte većput fantazira, i pada u omedlevicu. Svi ovi nabrojeni prikazi trajaju većput od jeden do tri dni. Onda se pokažeju mali mozoći, najprije pod vratom, dalje po obrazu i po prsih. Ovi mozoći su spoćetka spodobni svetlocrvenim blekom, koji se podjednim

povećavaju, skup primeju, nazadnje se ćela koža pokrje vu škrlatovu ćrinu. Od toga nosi ime škrlatica. . . Ovo traje tak do tri ćetiri dni, a ovde najenput sva ćrina s kože znakne — i ti z veseljom velis: Hvala Bogu već je škrlatica pri kraju. I njega pustiš med drugo d-ću. Baš sada, kada već nić nije videti je beteg najpr-gibetnejši. Vu drugom ali trećom tjeđnu se počme koža lućiti, vu malh lućinah, koje je onda puna oblaka. Ove lućine se stepeju i dojdeju na drugo d-ću, i beteg se širi, da ni prerazmš, tak fletno. . . Doklan se detetu koža lupie, naj buđe osamijeno, i naj se većput v mje po ćelom tēu s sopunom Pogostu postane škrlaticu ubojca, posebno onda, kada je vu grlu huda, i kada je vrućina velika spodobna t fusu. Takvo dēte ali odmah vumre, ali pak ostane b-žno već mesecov, kad napokon vćak vumre, ali pak ost- ne na njem posledca škrlatice n. pr.: vužiganje pluć, sapnika, mrenine, g-oj-enje vuh, ali kakva druga obćna slabost. Daklem škrlatica je onda po svojom znaćaju razlćna, i uvēk je treba na nju paziti, i druge braniť od nje.

Prva pogodba naj buđe, da se beteg ne razširi: osamjenje b-žnika. Na to navadnu bedasti ljudi povēju: To sve nić nē

kričati ili larmati s lépom réjcom lepše ga moći navčiti, da poslušne, neg sbitivnom.

Jedno leto staromu žrebetu probamo pomalen, noge sdigati i malo pokopiti s kamenom ili s hamrom klepati, da se k tomu prevči i kad jedenput za potkuvati bude, da bude sterpliven. Takodjer negda med vremenom i s česalom poteegnemo pojim nekojput, da se i k tomu prevči.

Ako nećemo žrebca hraniti, onda ga kad je leto star, skopiti damo. Vu ovim poslu samo na to treba paziti, da onda ne delamo to, kad se žrebe brije.

Ako k ovom još to dodenemo, da žrēbe i mati navēk vu čistoci moraju biti, onda smo sve povedali, kaj se ovoga posla postupa.

Kratke novosti.

— 1866-ga boja bezimeni vitēz.

1866 ga vu preiskim boju jednoga vojnoga sbora je József nadherceg vodil. Ovoga sbora je jeden bezimeni cigan odslobodil od velike nevolje i žalosti. Ov povestni dogodjaj sam József nadherceg je višeput povedal i potvrdil. Nadherceg je svojim bojnim sborom jeden večer poleg jednoga českoga varašince se nastani. Okolo pol noći nadherceg se na izvanredni krič prebudi. Jeden cigan podsiloma se štel s nadhercegom spominati, cigan je kakti baka služil vu nadhercegovim sboru. Straža je nē štela cigana vu nadhercegov šator pustiti, poleg toga se počel stražom na glas štricati. József nadherceg se prebudi i kad su mu prejavili, kaj hoće cigan, odmah je odredil naj ga nuter pustiju. Nadherceg ga popita, da kaj hoće s njim po noćnim vremenom.

— Neprijatelj se preblizava i tajno hoće nanas vudriti! — veli uzrujenim glasom cigan.

— Kak bi to moglo biti, im su predstraže nikaj zločestoga nē napazite! — odgovori nadherceg.

— Naravski se razmi to, jerbo je neprijatelj još dalko ali za malo vrēme tu bude i onda vu zlo opadnemo svi skupa.

— Kak znaš ti to tak segurno? zapita opet s neveruvanim glasom nadherceg.

— Molim, naj pogledneju vun. Vidiju tam on čoport pticah, koje na izhod letijo?

— Vidim, pak kaj to zlamenuje?

— Kaj misliju kraljevska visost, da ptice ne spiju po noći ravno tak, kaj i ljudi? Zasegurno jim morem reći, da ove ptice nebi sad okolo pol noći létale, ako bi mira imale vu oni dalešnji šumi. Neprijatelj je izbunil ptice vu oni šumi i sad neimaju mira, — veli soldat. Nadherceg je spoznal, da cigan je dobro si premislil stvar, odmah je odredil regimentom, da naj pripravni budu. Za jedno vuru vu naj jakšim boju su stali vu kojem su puške tak praskale, da se sve stepalo, ali neprijatelj nē je mogel zateći austrijančane, poleg pazljivosti jednoga cigana.

— Jeden ruski general, vu starim vremenom. Jedne ruske novine ponovile su ov dogodjaj. Semjakin general pohodil je jedno kasarnu i kak je čeli regiment na dvoru po soldackim nastavljeni bil, zapita Lisina pukovnika, kakvi su mu soldati.

— Brščas znaju čitati i pisati? — Na zapoved, excellenc, znaju čitati i pisati, — odgovori Lisina.

— Pozna se! — veli general špoltljivo i bez reći stane pred Alexandrov učitelja regimenti i s dēsnom rukom strahovitno ga vudri vu obraz.

Lisina je preblēdel, salutēra generalo i veli, da poleg zakona nēje smeti bantuvati soldati. Za ovemi réčmi stane se med general i med Alexandrov podoficēra, kojemu je znosa i s vustah tekla krv. General dalje ide i vu redo stojećih soldatov još jednoga vudri bez svakoga zroka. Nato se Lesina stane pred regiment i odmah je dal zapoved, da čeli regiment na jedenput nazat vu kasarnu ide, jerbo — kak je rekel — na klopanoga regimenta neće dalje voditi.

Dečki su med sebe zeli svojega zapovednika i svi skupa su odišli vu kasarnu. Lisina odmah je napisal list generalu, vu kojem se je zahvalil na službi. General je

potlam previdel, da nēje dobro napravil i prosil je za oprošćenje, takodjer Lisinu, da naj duže ostane vu službi. Lisina je prevolit, samo za urlaub je prosil, da more vu Pétervár iti da će'o stvar predložiti Miljutin soldackomu ministru.

Miljutin je strogo pogledal zapovednika, za čas pak mu je ruku dal i rekel:

— Jako ste zagrešili proti soldacki reguli, ali vu ovim položaju i ja bi tak bil napravil.

Generalu su odmah po ovim dogodjaju vu penziju deli.

— **Iztrošen pop.** Ova prilika govori od glasovitnoga nadbiskupa i kardinala Samassa Józsefa.

Kardinal vu Eger varašu lépi rezidenciji je stanuvaj, ali tak je živel i takvu odeću je nosil, kak najsiromaškeši selski plebanuš. Vnogo je putuvaj i kad se to snjim pripetilo, ravno je dīmo putuvaj iz Rima vu jednim ponošenim habitušu. Na nagykanizsaiskim kolodvoru je doli zaostal iz cuga. Jako se je staraj za svoj strošek, koj je na cugu ostal i med kojim su jako važna pisma bila. Odmah je zahćeval od jednoga činovnika, naj mo zoseb cuga prebavi, da vu Fehérvaru dostigne odbjezanoga vlaka. Činovnik smejuć pogledne gori, doli predjim slojčega plebanuša i smejuć veli nemški drugomu činovniku:

— Kaj hoće taj siromaški plebanuš vu tem ponošenim habitušu. Morebiti, se mu je pamet pomēšala... Zatem pak samo tak po šalji veli:

— Vnogo košta zosebni vlak, to vaš žep nemore prenesti, sveti oca!

Ali »plebanuš« je stēm bolje zahćeval, da želju skim predi mo naj zveršuju.

Činovnik je ravno štel odpraviti »plebanuš«, kad jeden telegrafist veli, da i bez zosebnoga vlaka more nazat dobiti svoj strošek, samo naj telegrāfera vu Boglar, naj tam zarestēraju njegvo blago. Predi kak bi bili telegrafērali, popitaju nepoznanoga svećenika, naj povē, vu šterim klasu je putuvaj.

— Vu prvim klasu; — veli poniznu svećenik.

hasni, kak pak je onda prvi dobil betega? Dragi ljudi ve se nedemo za ono kak se beteg najprije dobi, i kak se je beteg med prvim betežniku započel, nego, zato, da se ovaj beteg dalje neraznosi, a to ovak: k betežniku naj nitko drugi nehodi, kak on koj ga dvori, ali da onda i ovaj nehodi tak med druge ljudi. Ovo je istina malo težko, ali je najbolje potrebno.

Takvim pak koji me pitaju kak dobi betega prvi clovek, naj bude povedanu ovo: Zrovok, koji pouzrokuje jednake betege je nē malo, ali naj več je k tomu kriva nečistost i nesnaga po hižah! Vu Štridóvarski okolic, doći po murskom polju su takvi betegi jako redki, kajti ovi ljudi vu hižah gojijo snago, sobe si svikak jenput na letu z vapnom poličiju, a vapno zaničuje i vniči svaku nesnagu i gliceve po stēnah, iz kojega smrada se beteg najpredi izcini. A po doljnih krajih megjimurja, pak po prekmurskom ni sluha ni duha nega o svakuletnom ličenju sob. Kujseki, prase, kvočka, i piščanci imaju navadno svojoga kvartēra na peći vu sobi, ali pak pri peći na klupi, ali gdē po kuteh. Pri drugih hižah opet hodiju ove stvari po kuhnji takaj i po sobi si pobirat drobtinja. Na dalje: okna se rédko otvaraju! Po sobi

je nečisti i zabuhli zrak. Stama vu postelji se rédko premēja! Za stēnami ružiju miši i stakori. Po kuteh pak verno prēdeju pavuki, a po podu na tleh pak se španciraju kebri sim i tam.

Nēje anda čudež, kada se iz ove nesnag načine mičkene gliceve, koje su rod mnogim betegom. Prva pogodba zdravja je čisti zrak, i sonažnost vu stanovanjih. Verna gazdarica smrada nebu nigdar strpela vu svoji hiži. Kak je naprimer grdi i oduren on obraz, koj je nē čisto vmit, jednako je ostudna i odurna tvoja soba, kad vu njoj nega reda ni snažnosti. Snažna soba je svakomu ogledalu napram skrbnim gazdaricom i devojkam.

Skrbni i spametni roditelji odhranjvu leju vu svojih decah, vu delu čut reda i snažnosti. Kaj je lepo i čisto, to je našim očima takaj lépo, a zdravju i življenju na hasen. Roditeljaj stoji ovde na pomoć škola! Koja hrani na dalje ovaj čut vu vučenikih. Vu školi je sve čisto i vredno, svaka réč na svojom mestu. Čut snažnosti se pak mora tak rekuć od roditeljaj herbatu, koje čut potlam škola pomnožuje i širi, kaj se ne dela skokom, ampak počasnim korakom od

roda do roda. Kada bñdeju svi ljudi prešinjani s čutom čistocē, onda nebudo več mogli naići betegi takvi svoje zalege, i svojoga početka. Gjojimo anda, i ljubimo snažnost sve bolje kak do sada, i spoznavajmu iz ovoga stahšća da je škola takaj velika dobročiniteljica narodu. Podpirajmo daktinjo, i gojimo z njom vred vu svojem detetu čut čistocē.

Dobro su nam još na pameti one strašne zgodovine, koje pišuju kak su negda po Europi morile takve kuge, kaj je n primer kolera i t. d. Čela sela su vumrle, jer se je beteg naglo širil od sela do sela, nije bilo najme političke oblasti, koja bi nju još pred korakom zadržala. Denes je sve drugač. Meje se strážuju, putnici železnice i ladje se stavljaju, da se kužni beteg omeji, pr di kak stupi clovek na subog. Zato se danas več beteg vu trumi nemre štriti. Ko bi ljudi onda svojo dužnost i domaj tak zadržavali, onda bi se svaki takvi beteg omeji. Izpunnjimo i objavljujmo svojo dužnost i podvučavajmu bedaste otom, stēm si vnogo zla zabranimo, i tak postanemo pomalen spodobni Bogu, koj je sam velika dobrota.

— Nono, veliju na jedanput obedva, morebiti ste pozabili vu sterim?

— Molim poniznu, né sem zabil, jerbo kak ja znam, navék vu prvim klasu putujem.

— Prosim, kak se zovete?

— Moje ime je Samassa József!

— Ste né vi egrinski kardinal?

— Prosim ja sem, već blizu petnajst lét.

Na ove réci, tak su se rezbežali kolodvorski činovniki, da je pokojni kardinal komaj jednoga vlovil, kojega je onda sobom zval vu Arany Szarvas hotel na obed. Taj činovnik s imenom: Hofbauer još i denes živi i vnoigiput prepovêda, kak se je s najbogatešim kardinalom spominal i režišiel.

KAJ JE NOVOGA?

— *Prosimo naše poštvane predplatnike, naj nam vu novim fertalju predplatne zaostatke čim predi pošleju i predplate ponoviju.*

— **Essad baša je izdajnik.** Kak iz Konstantinopolja pišēju Essad bašu, koj je Janina grada branil i stopram sad je došel dimo, kakti gréki rob, za izdajnika ga deržuju i svrho toga pred soldački sud ga budeju predstavili. Tužba je protijemo došla, da je Janina grada grkom izdal i to služb-nami pismami moreju posvedočiti. Poleg grék h novinah, ako Essad bašu nebudžjo odsudili, z-hvalil se bude na generalski službi i kakti privat človek bude se vu Janini nastani.

— **Tajna smrt.** Vu Villány občini jeden dobro stojeci gazda, Windheim Jožef, je sroznom smrtjom moral preminuti. Prék strejnom glavum i razporjenom črévum mrtvoga su našli vu sobi na postelji. Od kraja su tak mislili, da sam svojom rukom je hitl odsebe življenje, ali kad su po sobi sve pregledali i poiskali, né su nigdi našli revolvera, niti pak noža. Nekoliko penez je imal vu ormaru to né su našli. Razbojnik je nad oblok moral vu sobu dojt i spavajućega človeka zaklati. Vu tajnim poslu istraga traja i silno iščēju krvoloka.

— **Jedne puce prevējani trgovci.** Na moravski granici, Strassnitz varaš kolodvoru dva prefrigance su policaji prijeli, koji su vu jedni veliki škatulji, jedno spavajuću pucu štel prék granice spravili, da ju vu ljudjem prodaju. Na trag je tamošnjega jednoga stanovnika pes došel, koj je na kolodvoru strahovitno nemiren bil i svelikom larmom je s mrom skakal na škatulju. Kad je to najjavlono bilo poglavarstvu, odmah službeno su dali odprti. Na veliko čudu jedno spavajuću pucu su našli med papire zamotanó. Kad su pucu prebudili, povedala je, da je iz Galicije, ali nemore si premisliti, kak je došla vu ov položaj. Poglavarstvo je odmah prevídlo, da tu vu ovim poslu s prevējani lopovami imaju brigu, koji vu tudje orsage puce i mlade ženske tržiju. Prefriganci nekaj su puci spiti dali od česa je zaspila, kak mrtvac. Doktori su pucu previzitêrali i zrekli su, da nekóji dan mora vu špitalu ostaní, doklam malo ozdravi. Samo za par danov ju moreju dimo spraviti k roditeljóm. Policaji od lopovov imena neče povedati, jerbo tak mislju, da još nekoje magarce vu ruke dobjú.

— **Kad pred gazdom kradjejo.** Smêšna tatbina se dogodila vu B-csu. Heisler Henrik becski varar i zlatnih stvarih tergovec, jeden večer vuni med vratí stojí, kad jedno druživo dojde i postoji pred oblokom gde vu svakojačke drage i vrdne stvari na

izložbi bile. Tergovec vidi gospodu i da je nebantuje, podelg se je vu stacun. Druživo se dugo štrica pred oblokom i tak poprili ki za pol vure je s velikom larmóm odislo. Vurar po času ide vni i prestrašno vidi, da oblok je odprti i blizu četerdeset jezer kurrún vrdnosti fali. Odmah je bejžal na policiju, ali već je prekesno bilo, jerbo niti policaji su né mogli više na nikakov trag dojtí.

— **Zaklat je otca.** Fellner Janoš sedemnajst lét star potepuh, vušel je iz kapošvorskoga rešta. Okolo roditeljov se je skital i vu malim vremeno je višeput noći vdrl vu privatne hiže. Za par danov zniknul je mu otec, Fellner Jenő. Žandari su sve posud iskali polepuha i njegovoga otca. Na zadnje su dali zdenca posnažiti i na veliko čudu nutri su našli staroga Fellnera. Glava mu je sekirom bila rezbita. Za tri dni su vlovili mladoga Fellnera, koj je na zadnje valoval, da on sam je zaklat otca. Po tepuha su prék dali kraljskomu sudu.

— **Iz šestoga štoka je opal.** Vu Budapeštu jednu palacu zidjejo na šest štokov visoko. V pondeljek vjutro, kad su težaki vu delo stupili, Nagy Imre devetnaest lét težak je još od nočne zabave mamen i vu ovim položaju opal je doli iz šestoga štoka. Pajdaši, kak nori bejžijo doli, ali doklam su na vucilu došli, Nagy je već sdalka kričal: »No dečki, tak sam još nigdar né letel!« Došli su branitelji, koji su ga podsiluma vu špital odpejali. Tam su ga doktori dvé vure vizitêrali, ali né su mogli nikšou falingu najim spaziti. Na veliko čudu, dečki se nikaj né zgodilo. Kad je vun išel iz špitala, jako je špital doktore, koji su sbog tak maloga dugovanja mu pol dneva zamudili.

— **Skočil je iz vlaka.** Jonász Andras lošonski težak zaspal je na vlaku. Kad je vlak iz Jánosfalva občine se dale genul, ouda se je prebudil! Néje znal, gde je i vu veliki sili skočil je doli iz vlaka, ali tak nesrečno, da odmah je mrtev ostal na zemlji.

— **Pojela ga riba.** Denny Gerard lajtnant sel se je vu jeden čun i štel se je malo po morju voziti. Né dalko od brega se je čun prehitl i on je vu morje opal. Počel je proti bregu plavati, da na suho dojde. Jedenput je samo zniknul. Pollam su velike ribe vidli na onm mestu. Tak misliju, da su nesrečnoga človeka ribe živoga poždrle.

— **Veliki viher na morju.** Minući tjedon strahoviti vihiri su bili sveposud. Morje se je tak strahovitno burkalo, da su i najvekse ladje samo snajvexsom teškoćom mogle se braniti, da je veter neprehtí. Vnogo manjših ladjih je zniknulo, za koje misliju, da su već pod morjom. Vnogo ljudstva se potopilo.

— **Pod vlakom.** Na kismartonskim kolodvoru vlak je pojahal Vati Jožef konduktera i njegve dva sine. Otec je odmah vumrl, sini pak su tak teško rajeni, da nebudu mogli vu življenje ostaní. Mašonistra ne terši nikakva krivnja, jerbo vu veliki megli né je mogel videti na željeznici stojeće ljudi.

— **Veliki snég.** Minući tjedon se je samo snenada tak vreme pomêšalo po čeli Europi, kak se to već sdavnja né pripetilo. Takov snég je zapal, da cugi on dan né su mogli nikut-nikam. Strahovitno vnogo je kvara snég i viher napravil. Po čeli Europi su se telefon i telegrav droti strgali. Veliki

varaši su ponoći vu kmici bili, jerbo viher i snég strgali su električne drote. Vu Ruskim poleg jednoga varašince su trideset putnikov zmržjene našli.

— **Straho su za sultana.** Kak iz Konstantinopolja pišēju, sultan Turskoga orsaga vladar, je jako betežen. Na dan po tri četripud tak zamerje, da ga doktori samo, zvelikom mukom moreju prebuditi. Kad k sebi dojde i onda smirom fantazêra i néje pre pravi pameti. Doktori tak misliju, da sultan nebudu više odsdravil. Već su pripravni na smrt i sve su već odredili, da nebudu nikakva buna, kak je to tam navadno, kad vladar vumre.

— **Streilil je ženu.** Piasztek Karol dvajstisedem lét star zidar pohodil je decembra tridesetoga vu Keckemétu svoju ženu, koja već više mesecov pre svojih roditeljov stanuje, jerbo neče s mužom živeti, ko ju je, doklam je prijem bila, smirom nabuhaval. Sad je prosil roditelje, da naj mu odprosliju, on bude se pbošal. Stareši su prevolili, da žena nazat ide k jemo, ali ona je niti čuti né štela nikaj od toga. Muž se je nazadnje tak rezrdil, da je zel zepa revolvera i ženu na smrt streilil. Rabijatúša su zaprli. — Cseh Janoš úrményházi poljodelavec pak je ca novo leto pijan došel dimo, žena ga je počela špotati, on pak je nato žensku hitil vu postelja, del je nanju jedno blazinu i tak dugo je sedel nanjoj, doklam se ženska zadusila. Krvoloka su takodjer zaprli.

— **Bomba.** Cabenek amerikanski fabrikant minući tjedon dobil je po pošti jedno škatulju. Né su znali, kaj more vu škatulji biti i zato su deklí zapovedali, da naj ju odpre. Kad je dekla znožom gori vtrgla jedno desku, strahoviten plamen je blisnul iz škatulje vu kojoj je skrta bomba bila. Cabeneka i deklí je bomba nafalacke sêhala. Cabenek je predi nekóji dan trideseti težakov odpuštil i tak misliju, da ovi su to strahovitno stvar poslali fabrikantu.

— **Zrakoplivec.** Sagegner pariški zrakoplivec poleg Paríša na jednim aeroplano šestjezer petdeset metrov visoko zletel. Tak visoko je još človek ne bil vu zraku. Sagegner tak veli, da gori je takva zima bila, da se skorom zmrzel.

— **Dohotek ekžekutora.** Nekóji dan su zakopal Sebeszta Vilmos szegedinskoga ekžekutora, koj je na leto naj menje tri deset, četerdeset jezer korun zaslužil. Razmi se, da za takvo službu se vnogi trgeaju. Dovezda je stopetdeset fiskaliušov dalo molbenicu za taj štatiš, mednjimi su tri ablegati, koji bi takodjer radi to službu zadbili.

— **Oktober mesec.** Oktobra meseca po celim magjarskim orsagu 58 jezer 680 dece se narodilo. Vumrlo je 39 jezer 294, naravno poveksali smo se 19 jezer 386 dušmi. Letošnji oktober neje dobro se sponašal, pokehdob 6 jezer 441 se menje narodilo i 4 jezer 571 je više vumrlo, kak lanjsko leto oktobra meseca. Prvi deset mesecov 24 jezer 463 se menje narodilo i 6 jezer 625 je više vumrlo, kak lani ove mesece. Opet venjčalo se puno više, kak lanjskoga oktobra. Letos je oktobra meseca 13 jezer 560 parov stupilo vu hižni zakon, lani pak samo 12 jezer 516 parov. Med židovi i kršćeniki je 77 ženitbe bilo, s med ovih četerdeset zaručnih i tridesisedem mladoženjih je spadalo pod židovsku veru.

Gabona árak. — Ciena žitka.

mmázsa	l m.-cent,	kor. fill.
Buza	Pšenica	18 00 —
Rozs előfordó	Hrz	14 00 —
Árpa	Ječmen	13 00 —
Zab	Zob	13 50 —
Kukoricza	Kuruza suha	12 00 —
Fehér bab új	Grah beli	16 00 —
Sárga bab	zuti	14 00 —
Vegyes bab	zmésán	13 50 —
Kendermag	Konopljenoseme	18 00 —
Lenmag	Len	18 00 —
Tökmag	Koščice	23 00 —
Bükkönv	Grahorka	16 00 —

Milyen

pótléket használ Ön szomszédasszony?

Nos — én maradtam és maradok a kipróbált, régóta bevált és szívesen megszokott „Valódi“ : Franck : kávépótlékánál a „kávédaraló“-val.

mg em 20/26114

Azonnali belépésre keresek egy horvátul is tudó

irnokot.

Dr. Pichler Gyula
ügyvéd ::: PERLAK.

4097/1k 913. Arverési hirdetmény.

A csáktornyai kir. járásbíró-ság közhírré teszi, hogy dr. Rotschild Samu és dr. Bartha István nagykanizsai ügyvédek által képviselt Schwartz és Tauber nagykanizsai bef. cég végrehajlatának özv. Zdelár Antalné szül. Juraskovics Agnes és társai végrehajlatát szenvedettek elleni 3000 kor. tőke és jár. iránti végrehajlati ügyben az árverést az 1881. LX. t-c 146. és 176. §§-ai alapján elrendelte, minek folytán végrehajlatának 3000 kor. tőke, ennek 1912. évi október 15-til járó 6% kamata, 7 kor. 95 f. óvási, 1/2% váltódj és 1 kor. 35 f. köztési, 80 kor. 50 f. perit, 51 kor. 30 végrehajlati kéreim, 67 K 45 f. árverés kérelmi és a még felmerülő költségekből álló követelés kielégítése végett a nagykanizsai kir. törvényszék és a csáktornyai kir. járásbíró-ság területéhez tartozó özv. Zdelár Antalné szül. Juraskovics Agnes végrehajlatát szenvedett néven álló csáktornyai 475 sztkvben 351/b 2 hrsz. ingatlan fele része 34 kor., az u. o. 475 sz. tkvben 433/a hrsz. ingatlan fele része 167 kor. az u. o. 475 sztkvben 449/a hrsz. ingatlan fele

része 238 kor., az u. o. 475 sztkvben 582 hrsz. ingatlan fele része 257 kor., az u. o. 475 sztkvben 188/432 hrsz. ingatlan fele része 215 kor., az u. o. 475 sztkvben 551/a hrsz. ingatlan fele része 159 kor., az u. o. 475 sztkvben 351/o 1. hrsz. ingatlan fele része 159 kor. becsáron

1914. évi január hó 24-ik napjának d. a. 10 órakor ezen telekkönyvi hatóságnál dr. Rotschild Samu és dr. Bartha István nagykanizsai ügyvédek vagy helyetteseik közbenjöttével megtartandó nyilvános birói árverésen eladtni fognak.

Kikiáltási ár a fentebb kitelt becsár melynek kétharmadánál alacsonyabb áron a többi ingatlan nem adható.

Árverezni kívánók tartoznak a becsár 10%-át készpénzben vagy óvadékképes papírban a kiküldött kezéhez letenni.

A bíróság megjegyzi, hogy a jelen árverés a csáktornyai 475 sz. tkvbeni C. 8. 9. áthozat özv. id. Zdelár József csáktornyai lakos javára iratott kikötményi jogot nem érinti.

Csáktornya, 1913. nov. 26. 798

Ifjúsági iratok
Mesekönyvek
Képeskönyvek
Magyar társasjátékok
Emlékkönyvek
Imakönyvek

Olcsó és díszes kiadásban, kaphatók

Fischel Fülöp (Strausz Sándor) könyvkereskedésében
Csáktornyan

SCHMIDT EDE * ZONGORATERME * CSÁKTORNYA

Ajánlja elsőrendű minőségű zongoráit és harmoniumait modern kivitelben, jutányos áron

Zongorák . . . 500 kor.-tól feljebb
harmoniumok 150   "   "
czimbalom . . 100   "   "

Alábbi világhírű czégek raktára:

Bösendorfer, Ehrbar, Förster, Oeser, Schmiedt & Kunz, Lauberger & Gloss, Malivanke Dörr, Mannberg, Kotykiewicz Weidig, Petrof, Chmel, Memetschke, Koch & Korselt, Stingl

Igen olcsó átjatszott hangszerek folyton kaphatók
: regieket átcserél újra :
részletfizetés áremelés nélkül - Zongorakölcsönzés

felséges ízű fehér vagy aransárga csemege mézet

5 kg-os csinos póstadobozokban 10 K szállit bérmentve a „MÉH“ a magyar méhészek értékesítő szövetkezete, Budapest, Váci-ut 108 af. Szakkérdésekben díjtalan felvilágosítás!

Progress

egészségügyi cigaretta hüvely és papír anconarcotice vattával ♦ Kapható: Fischel Fülöp (STRAUSZ SÁNDOR) papirkereskedésében Csáktornyan

Hepp Ede, pekar Csáktornya

Rákóczi-utca híza broj 18. poleg Kraljevskoga suda.

Ima takaj trgovinu
od najbolše vrsti**vapna.**

Koji treba za
zidanje, može ga
dobiti u svako doba
doma pri njemu uz naj-
falešu cieniu. Koji treba cieli
vagon dobi vapno čisto fal.
Tržim takaj razciepana
suha bukova drva i
lapora na vagu.

Prodajem svoj cieli posjet

8 rali oranica, 6 rali livade i sve
zidano stanje u dvorištu dobar
motorni mlin i velika trgovina od
pšeničnog brašna što nosi mjesečno
70 kor. stanarinu u sred sela
Rovišću kolodvorska ulica, to sve
prodajem jeftinu radi bolesti. Koj
želi kupiti neka se na javi kod

MIRKO PAPOČI u Rovišću kod Belovara.

„Hungária Bank“

részvénytársaság Budapest, IV., Koronaherceg-utca 13. szám.

Legelőnyösebben kamatoztattakárké-
beteket könyvecskékre és folyószámlára. Ga-
bonaneműeket, takarmányfeleket a legelő-
nyösebben vesz és elad bizományban.

Tražim dobroga

797 2-2

vincelira

koji se i u gospodarstvo razme
z velikom družinom za Štrigóvár
(Štrigovu) uz dobru plaću i de-
putat. Ponude pismo na

RITTMEISTER FODRÓCZY
RADEKERSBURG.

Értesítés.

Van szerencsém a n. é. kö-
zönség b. tudomására adni,
hogy helyben a Rákóczi-utcai
Králl-féle házban egy

nyerges- és szijgyártó műhelyt

nyitottam.

Minden e szakmába vágó meg-
rendelést gyorsan, pontosan
és jutányos áron szállítok.

Javítások a leglelkiismerete-
sebben végeztetnek.

Szíves megbizásaitat kérve,
biztosítom előre is a legtel-
jesebb megelégedésről.

Kiváló tisztelettel

799 1-3

Jenes János szijgyártó.**A Budapesti Hsztalos Ipartestület védnöksége alatt álló****BUTORCSARNOK**

716 11-16

szövetkezet

mint az Orsz. Közp. Hitelszövetkezet tagja, Budapest, VII. József-
körút 28. (Bérmocsis-utca sarkán). Budapest, VIII. Üllői-út 18. állandó

lakásberendezési kiállítása

nyitva reggel nyolc órától este nyolc óráig. :::: Beléptéj nincsen.

Wotan**Lámpa**

A legjobb és a legtartósabb drótzálas lámpa.
Huzatt drótzállal 75% árammegtakarítás.

Kapható villanyszerelési üzletekben, villanytelepeken és a
MAGYAR SIEMENS-SCHUCKERT-MŰVEK-nél, Budapest, VI. Teréz-körút 36. Gyár-utca 13.

Egyenruhák

tisztek, katonai hivatalnokok önkéntesek,
vasuti- és postatisztek, tűzoltók, erdősz-
tiszték, pénzügyőrök és mindenrendű
egyenruhát viselő testületek részére a
legjobb és legegységesebb kiállításban.

A magas kormánytól több ezer katonai
Kropatschek fegyverek
a legjobb minőségű fegyverek.

TILLER**MÓR ÉS TÁRSA**

csász. és királyi udvari szállítók

Budapest, IV. ker., Váczi-utca 35

Pompás polgári ruhák

a legdivatosabb angol szövetekből, külön-
szabások által a legnagyobb mértékben elké-
szítve, a jelenlegi nehéz pénzügyviszonyokhoz
aránytalanul olcsó árak mellett, ::::: Korhű
DISZMAGYAR RUHÁK, legszebb libériák.

1 drb teljesen jó Kropatschek csendőrségi fegyver 20 K, 1 drb szebb fegyver 25 K, 1 drb ideális szép fegyver 30 K, 1 drb Kropat-
schek szarony 1 K, 1 drb fegyverszárj 1 K, 1 drb fegyverszárj szélesebb és jobb 2 K, 1 drb derékszíj táskával 3 K, 1 drb tölteny-
táska 3 K, 1 drb élelőtény 10 f, 1 drb vaktöltény 10 f, 1 drb csavarhúzó nyéllel 20 f, 1 drb töröltvas fegyvertisztításhoz 20 f.

746 14-2